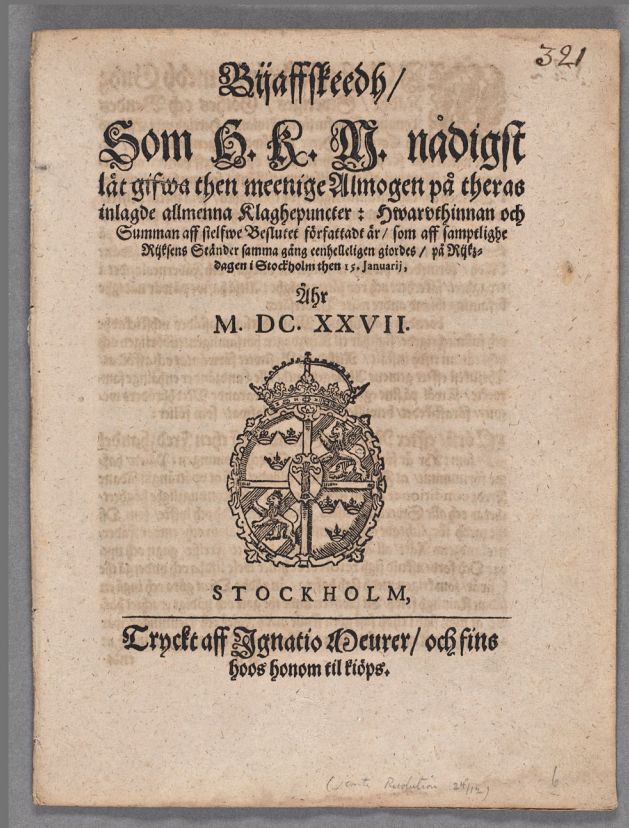

Bijaffskeedh, Som H. K. M. nådigst lät gifwa then meenige ...

SOT // Kungl. förordningar / 2. saml.

Tillkomstår 1628
Digitaliserad år 2016

Bijaffskedd /

Som **H. R. M.** nådigst
 låt gifwa then meenige Allmogen på the ras
 inlagde allmenna Klaghepuncter : Hwarochinnan och
 Summan aff sielfwe Beslutet författadt år / som aff sampelighe
 Rikssens Ständer samma gång eenhelteligen giordes / på Rikss
 dagen i Stockholm then 15. Januarij,

Ahr

M. DC. XXVII.

STOCKHOLM,

Tryckt aff Ignatio Weurer / och sine
 hoos honom til köps.

V Gustaff Adolph/ medh Gud:
Nådhe/ Sweriges / Gøthes och Wendes
Konung/ Storfurste til Finland/ Hertigh vthi Estland
och Carelen/ Herre vthöfwer Ingermanneland/ &c.

Göre witterligt för alle som thetta wårt öpne Breff händer at föreskomma/ at såsom wij aff thet sällsamme tilstånd/ som nu fast allestädes i Werlden är/ och enkannerlighen för then sabra/ som thetta Rijket/ wårt kåre Fädernesland/ lijka som påhängen och hotes medh/ hafwe warit förorsakade at sammankalla Rijkzens Ständer och Ledemoter/ på thet wij Os i tijdh förestij/ och genom Gud: Nådhe påfinne sådane Nåd/ förmedelst hwilke wij olyckan vndgå/ och Fäderneslandet i tryggheet/ säkerheet och roo sättia måghe: Alltså hafwe på wår nådighe befalning ibland andre wåre Vnderlåter

boendes/ aff menige Man thesammanstådes vthskickadhe och fullmechtigede/ sigh här til Rijkzdagen hörsamligen/ tilböriligen och vthi rättan tijdh inståle/ Rijkzdag: Beswret förwåntat och affbidat/ Thesliket effter gemene Allmogens vthi alle Landzänder enhällige samtyckie/ så wål på sine eghne som sine frånwarande Medhbröders wægnen/ föraffickedet/ bewilliet/ tillsagde och lofwat/ som följer:

Först/ effter Rijkzens Ständer aff then Fredzhandel som i Åhr är förelupen emellan Os och Konungen i Pälén/ hafwe förnummit/ at Fienden hafwer tilbudet Os at vpåtrångia sådane Fredz conditioner, som stråfwe emoot wår Konungzlighe högheet/ thetas och alle Swerigis Rijktes Inbyggere: Edh och lyffte/ som Os the medh förplichtade och förbundne åhre: Såsom och/ emoot Fäderneslandzgens Rätt/ all Allmogens åhra/ frishet/ Frelse/ gagn och nytta: Och fordenstkuld sigh resolveret heller wele lijdh och vndergå the beswår/ som krigen medh sigh hafwa/ ån rådha Os at göra och ingå en sådan skamligh fridh/ Til hwilken ånde the gott och nödigt erachet hafwe/ at man sigh i tijdh fast göra skulle medh Golef och Penningar/ wår och Rijkzens Krigzmacht/ som i Lijfland och Prynßen ligger/ medh at

223
endefättia och stärtia/ och thet medh sielfwe Rijsket på all händelse för-
swaras kunde: Zherföre / på thet at bördan icke allenast på Crone och
Skatt komma motte (såsom här til skede år) och folcket lijkewist något
merkelighit förstå kunde/hafwa Rijskens Ständer sig medh then me-
nige Allmoghen så förenat / at the wele för thenne gången een allmen
vthskriffning respectivè tilstådia och vndergå / vthi hwilken hwar
Zijonde man som hietes / så på Chronen som Skatt / så på Frälse som
Offrälse/ hoos Andelighe och Werdzlighe/ Borgare så wäl som Bön-
der/ til Krijgsmän vthnåmbnes må.

Och medhan til ett sådant antaal Folk/ som thenne skriffning
förmodeligen dragha skal / een anseentligh summa Penningar wil be-
höfwas/ Hwar til Rijskens Ständer thet bästa medel funnit hafwe/at
een Allmen Bostapzhielp öfwer heela Rijsket vthgöras skal/ så aff Cro-
ne som Skatt/ Frelse som Ofrelse/ Andelighe och Werdzlighe/Bor-
gare så wäl som Bonde/ Zherföre hafwe och the aff gemene Allmoghen
hijt förordnadhe för sig och sine Medhbrödher / som hema åre / loff-
wadt och tillsagde / sig och nu wele vthgöra. Och Cronan til tienst
bemelte Bostapzhielp/effter samma taxa som Åhr 1624. bewillet blef/
Nemligen för hwar Hest the ågha 16. öre/ ett Stodh 8. öre/ ett vngde
Stodh 4. öre/ een Fåla om 3. åhr 4. öre/ en Dre/ 16. öre/ en Koo 8.
öre/ en Tiur 12. öre/ en Sewt 8. öre/ en Qwijgha 4. öre/ ett gam-
malt fåår 1½ öre/ ett vngt fåår 1. öre/ en Bäck 3. öre/ en Rijsbjert 1½.
öre/ en gammal Geet 1½ öre/ en vng Geet 1. öre/ ett gammalt Swijn
2. öre/ ett vngt Swijn 1. öre/ och aff hwar en tunna vthsåde 4. öre.
Och på thet genom lång drögsmål medh thenne Skas vthgiård/ Rijs-
kens wårdande årender icke måge tillbaka sättias/ skal thenna Skatten
richtigt och vthan någhen affortning vthgöres på två terminer, then
första til then 1. Apr. then andre til Dlusszmåssa/ i närwarandes åhr.

Til thet sidste/ medhan och Qwarnefullen är wäl en then bästa
Stodh/ som Rijsket nu och i framtidhen (näst Gudh) eillijta må / fast
ther än många oordningar daghligen vthi inrijska/ Så hafwe Rijskens
Ständer lofwat sig wele och then rättwijsligen vthgöra / och effter
åmbne och Ständz wilkor alt vnderseeff thevthinnan hielpa til at
aff

324
affkaffa/ til thes wij then/ effter theses vnderdånighe begåran och Ds
beemstelligende/ vthi bättre lagh och skick föra kunne.

Ds hafwe i lijka motto the aff Almoghen här på Riksdagen för-
samaladhe någhre flagemål præsentera låtet: Först om en part A-
rendatorer, som tvinga Bonden til at föra sine vthlagor offtare och
långre än sigh bör. Wij biudhe fördensuld alffwarligen här medh/ at
ingen Arendator fördrifte sigh här effter så tvinga någhen Bonde
til at föra sine vthlagor vth om Laghsagun/ widh wår onåde och högga
straff tilgörande. Hwar Arrendatoren wil them in om Laghsagun
hafwa/ tist skal Bonden vara förplichtad them at föra/ Men när han
them eneståd; förde och nederlagdt hafwer/ skal han icke vara skylligh
at en annan gång föra them sådan och annorstådes/ medh mindre han
serdeles thes före förnöyes. Doch skole the som aff ålder theses vthlagor
til Bergzlagerna föra plågher/ här medh icke frij alladhe vara.

Til thet Andra/ Effter Almogen sigh beswärer/ at them warder
thet vthwippade lätteste Koppermyntet/ när the sine warur förnyttre/
tilräcknat: Och när the Penningarne åter i vthlagerna vthgöra skole/
mofte the them til Arendatoren wågha/ hwar igenom the på stor
skadha komma. Så på thet att sådant må hoos allom och hwar och ett
affkaffas/ och ingen på skadha komma/ skal intet aff thet nu warande
Koppermyntet/ i Städerne eller å Landet/ aff någhen/ hwarken i vth-
gifwande eller intagande räknas/ vthan ale både i gifwande och tagen-
de wåghas/ til thes wij Myntet vthi en bättre lijfheet och gestalt kun-
ne omslå låta. Men så snart thet blifwer ommyntet i runda stycker/
hwillet medh thet förste stee skal/ så skal thet sedan almeent både i gif-
wande och anammande räknas och icke wåghes. Doch på thet/ at Al-
mogen i medhler tijdh må icke i wichten/ som här til dagz skede år/ bes-
draghen warda/ skole the weta at en halff öre skal wåga ett lodh/ en öre
2. Lodh/ 2. öre 4. Lodh/ och så fort ale in til otta öre. Otta rundstycker
och hwadh thes vthöfwer år/ kan ale wågas på Bismanet. Ty otta öre
göre ett halffte markpund/ Sexton öre göre ett heelt markpund/ En
Daler tw Markpund/ och tijo Daler wågher ett heelt Lippund/ på
Bismanet. Tijo Lippund göre ett hundrade Daler/ och 15. Bismans
Lippund göre itt Skeppund kopper/ thet år 150. Daler. Til

Til thet Tredie slaghet Almoghen/ at them genom måhl och wichte/ särdeles genom orätte tunnor/ mycket för kort skeer. Så på thet hwar och en må weta/ hwar han skal sig hwarvthinan effterrätte / Hafwe wij här låtet göra/ och hwar Stådhollare medhgifwa / ett wift mått/ ther effter alle måtte i hwar Landzende öfwer heela Rijket/ så i Städerne som åå Landet/ förändres och rättas kunne. Bindhe förthenkskul här medh alffwarligen / at alle och hwar och en / rättet sig här effter/ widh straff som Lagh förmä.

Til thet Fierde / Beswärer sig Almoghen/ at alle Förlånings godz drage sig vndan skusning och gästning/ så at hele Bördan kommer på Skatt och Erone allena/ hwilket them ändligen odrägeligit sal la wil. Wij wele förthenkskul/ at alle förlånte godz/ ehvem som them äger/ tillijka medh them andre/ skusning och gästning vchstå skole.

Til thet Fempte/ Så skal och förthenkskul ingen Krigz Office rer eller Krigzman/ som Godz i förlåning hafwer/ eruga någon Bonde til at gifwa betalning för thet han honom för skusning och gästning/ eller för vchskriffning friskaller/ medan han til intet thera macht hafwer : Och ther hafwe Stådhollarne vpsende medh.

Til thet Siette/ Almoghen skal och vpbbyggia och widh macht hålla een Tijonde Ladha i hwar Sochn öfwer heela Rijket/ tijt all Tijonde föres och vchrynskes kan/ Och skal ingen i Sochnen boor/ vara frit för tijonde vchgiffe/ meer än Ridderskapet och Adelen/ så widt theras Privilegier förmä. När och Kyrckiotijonden skal föres vchur Kyrckieberbergerne / Så skole alle som henne tijdt förde hafwe / henne och effter hvars quota tådan före/ Och Chronen eller Skattebonden icke vara skylligh at tådan föra mehr än sin egen tijonde. Men Proste tunnan hafwe wij nådigest bewilliet och effterlåtet Presterskapet / när the Prosteting hålla.

Til thet Siwonde / Så skole och Sochnebönderne öfwer heela Rijket holla hwsen i Prestegården widh macht/ effter som tilbörligt och want är.

Til thet Otende/ Ingen Krigzman eller annan hafwa macht at drifwa någon Skattebonde aff sin Skattegård/ medh mindre Bon den

den aff godh wilia honom then för nöyachtigh betalning efterlåter :
Mycket mindre skal någhen aff Krijgfolcket / som förlänings heman
hafwe/ fördrifte sig at tagha någhon renta aff Bonden för vch/ eller
meer/ än Bondens pliche fordrer/ widh högt straff/ hwar ther om klag
ghet warder.

Thetta är bådhe Summan aff beswret som Almogen för sig
och sine Medhbrödher på thenne nu wäl ändede Riksdagh enhelleli
ghen och frjwilligen gjorde hafwer/ Säsom och wår nådige förflaring
och swar på theras inlagde puncta och klaghemål/ hwilket alt wij/ al
lom och hwar för sig til esterrättelse och bijaffskedh/ ofwanbemelece
Herredagymån vnder wår Konungzlige Hand och Secret haf
wa medhdela låtet/ Actum Stockholm then 10. Fe
bruarij, Anno 1627.

Gustavus Adolphus.

H. K. May. Nådige
RESOLUTION

Och

Förklaring på the besvär
Postulater och Klaghepuncter som aff
Rijtzens Allmoghe / som til thenne berammade och nu
wålandade Rijtzdagh här i Stockholm hafwe för samblade wa-
rit / ingiffne och H. K. M. et i vnderdånigheet an-
dragne äre,

Åhr

M. DC. XXVII.

STOCKHOLM,

Tryckt aff Ignatio Deurer / och fins
hoos honom til köps.

W Gustaff Adolph/ medh Gudz
 Nådhe / Sveriges/ Göthes och Wendes
 Konung/ Stoorfurste til Finland/ Hertig vthi Estland
 och Carelen/ Herre vthöfwer Ingermanland/ &c. Göre
 witterligit / at os wåre trogne Vnderfåther then menige Almoge vth-
 öfwer hele Rijket / hafwe igenom theres Fullmechtigede til thenne be-
 ramede/ och nu/ Gudh skee loff/wål öfwerståndne Rijkz/dagh/låtet eff-
 ter föliande Puncter föredraga/ medh vnderdånigh böön och anhollen-
 de/ at wij os på them nådigest förklara wele/ och ther vppå böter skaffa.

Först / hafwe the vnderdånigest låtit gifwa tillkenna/
 Thuru såsom the lijda skada på Koppermyntet både i anammande
 och vthgifwande/ vthi så måtto/ at när the skole anamma någhre Pen-
 ninger / tå råknas the them til / helst aff thet smårste och lätteste myn-
 tet / Men när the skole thet igen vthgifwa / tå moste the anten wågha
 thet ifrån sig/ eller gifwa 4. öre på hwar Daler. Så är ther vppå
 thetta wår nådighe förklaring: At effter wij icke allenast för thenne
 gång / vthan och tilförenne wål förstått hafwe thet bedrägerijt som en
 hoop lättfårdigt Partij hoos gemene Man medh Klippingsmyntet
 drifwe och öfwe / Thersöre hafwe wij/ sådant til at tidigt bote och för-
 komma/ för rådsampt besunnit/ at låta vpretta på åtskillige Orter här
 i Rijket/ N: widh Säter/ Arboga och Nyköping nye Mynterwårck/
 på hwilke ale Klippingsmynte effter handen och lågenheten/ skal i runde
 Mynt slås/ och om myntes / hwilket och här effter skal blifwa råknat/
 och icke effter Wicheten vppburit och vthgifwit. Och endoch store Poster
 aff Klippings myntet allerede på bemelte orter i runde Mynt slagne
 och tilwårkede åre och ån dagelighen tilwårkes och ommyntes/ Lijfwål
 medan ån nu stoor förråd på Klippinger här och ther i Landzenderne
 finnes/ som hwar och en til sine tarfwer och vthskylder anwånda moste.
 Thersöre wele wij at ale Klippingsmyntet skal effter then Ordning
 och Calculation som wij igenom wårt Patent Åhr 1625. hafwe pub-
 licera låtit/ både i anammande och vthgifwande tilwåges/ til thes thet
 alde

329
aldeles effter som förbemele står/ ommynnet warde. Och skal ingen
ehoo han är/ annorlunda ther medh at handla/ så kårt hwarion och e-
nom är at vnderijka wår Konungzlige hembd och onådhe/ och sådant
Straff som en wår Förbudzbrutare effter Lagen påläggies kan.

Til thet Andra/ Beswärer sig och Almogen/ at Arrendatorerne
icke holle ordenlige Resteting/ och clarera medh Bonden hwadh han
kan wara skyldigh på sine vchlager/ vthan komme ett Åhr/ tw eller try/
och wål flere/ sedan the äre aff medh befallningen/ och kräfwia så mytit
the sielfwa wela/ öfwerfalle och pante Bonden vchaff hwadh them ly-
ster: Hwatsföre stadge wij här medh och befale wåre Fogder och Ar-
rendatorer, at the här effter holle ordenlige Resteting och Affrål-
ning medh Bonden / och innan Åhr och Daggh vchfordra hwadh han
reftera kan/ och sedan låta honom okraffd och omolesteret.

Til thet Tridie/ Effter och menige Almoghen sig högeligen be-
swärer öfwer en part Arrendatorer, at the Almogens åhrlige Rente
i Spanmål icke wele anamma och vpbåra låte/ effter som Bonden til-
förne waan är of och Cronen at vthgöra/ och Landzens Wårst medh
gifwer/ vthan fordra och anamma idel Rogh/ eller så många Penning-
ger som Någen dyrest på någon ort gälla kan: Thersföre stadge wij här
medh/ at ingen Arrendator effter thenne Daggh skal hafwa macht at
fordra aff Bonden annat slagz Sådth för åhrlige Rente Spanmålen
eller Gårdeparshelerna / än han tilförenne wahn är at vthgöra och ho-
nom i åhrlige Rentan påford är/ widh straff som i then förste Puncten
förmåles. Och ther Bonden kan och förmå vthgöra effter sedwanen
och ordningen allehande Parsheler / så stole Arrendatorerne wara
förplichteade at sig ther medh nöya låta / och icke strängia Bonden til
Penningar/ Men kan han icke komma them til wåga/ eller och ey gie-
ter eller förmår före Spanmålen eller andre sine vchlager tijt han
plichteigh är/ så må han gifwa thersföre Penningar/ effter som wahrur-
ne i näste Köpstadh gälla.

Til thet Fierde/ Klages och ther vchöfwer/ at när wij anten be-
nade någhon för sin Öf och Rikket bewijste tienst / en Gård eller flere
vnder Frelset/ eller them för Penningar vplåta / och ther ibland någre
B Schatz

Skattehemman äre / Så tilwille the sig Skattebondens Rättigheet / pläghe Bonden medh ofedwanlighe vthlagor / och en part bindhe til at drifwa them aff Hemanen och ifrån theas Bördzrätt: Och såsom thet är emoot Lagh och Rätt / och wij ey heller någon sinn hafwe meent någens wälfångne Rättigheet igenom sådane gäfwor eller köp at förfränkia / Så skal och ingen / ehoo han är / Adell eller Dadel / hafwa macht at trängia någon Jordägande ifrån sin Laghfångne Rättigheet / eller medh andre nye ålagor beswäre / än the thet ordentligen på Ristz dagar bewilliede är / eller här effter påbiudes och bewillies kunne.

Til thet Fempe / Beklaghe och the som boo i the Hereder thet Smörrente faller / at medh hwart Pund Smör thet vthgöres / fordres aff them två öre Tunnepenningar / thet the icke tilförenne äre wahne at gifwa meer än ett öre. Ty stadge wij och här medh / at ingen Arrendator eller Fougde / skal effter thenne dagh meer fordra än ett öre Tunnepenningar / effter som sedwanligit hafwer warit.

Til thet Siette / Så är och klaghet / At när någon Bonde icke förmår vthgöra sine Vthlagor så snart som Arrendatoren wil / låter han löpa sine Hester til honom til foders / och taggher en part til hwat Häst om natten een släppa Sädh / och thet igenom vtharmer Bonden fast meer. Hwarföre befale wij wære Statthällare / at the hafwe här vthinnan ett noga inseende / och ingalunda tilstådia sådant Hästellopp här effter at skee. Bliwver någon Arrendator här medh beslaghen / Så räknas sådant för wäldgestning / hwilket Stathöllaren tilbörligen straffa skal / och thet til medh låta räknas i Bondens Vthlagor hwadh Arrendatorens Folek och Hestar i så mätto förtäre : Doch skal ingen Bonde kunna dragha sig vndan at vthgöra sine Vthlagor i rättan tijdh. Gör han thet aff tredsko / så betale Arrendatoren then skada han thet aff tagandes warder.

Til thet Siunde / Är och thet ett beswår / At när Arrendatorerne reese vth i Landet / til Ring eller Stempno / eller elliest til at fordra vth Rentan / Så kommer han vnder tiden fast starck / beswärer thet igenom Almogen medh odrägeligh gästning och stugning / Thersföre til at förekomma sådant obilligt resande och gästning / Skal ingen Arrendator

331
dator här effter komma starkare i Heredet i sänder än sielff annan/ och
ride sine egne Hester/ om han them medh sigh hafwer. Reser han och
starkare/ och tagher Skiuzhestar/ Så gifwe therföre Penningar/ och
betale sedan effter ordningen hwadh han och hans Selskap hoos Bon-
den förtärer.

Til thet Ottonde/ Och effter nu icke mindre än tilförenne een
Allmen klagan är / at Förläningsbönder / och the ther Kriuzbefålet så
wål som gemeene Kriuzfolcket tildelte äre/ draghe sigh vndan Skiuz-
ning och Gåstning/ och lägge hele tungan på the fåå Skatte och Cro-
nebönder som igen äre oförlänte/ Ther igenom och många heman läg-
ges öde. Therföre biudhe wij nu som tilförenne alle Förlänings och
Tildelnings Bönder/ ehwem the och förlänte och tildelte äre (vndanta-
gandes the heman som Befålet och Kriuzfolcket sielfwe besittie och
bruke) at the här effter sware til Skiuzning och Gåstning tilliska medh
the oförlänte. Och när stoore Durchtägh/ Herrefärder eller och stoore
förfler äre å gänge / som är wåre och Cronones Kopper/ ammuni-
tion, Penningar eller annat slicht/ så ware alle plichtighe/ thet at fram
fordra. Fördrifter sigh anten Hwsbonden eller Bonden här emoot at
sättia/ Så böte för hwar gång thet honom öfwertryges/ såsom för annor
tredsko/ och å wedergälla Ds allan skadha wij ther aff lijdha kunne.

Til thet Nionde / Är och klageligen tilkenna gifwit/ At i som-
blighe Städer brukas olijka måål och wichte / Therföre skal then som
finner sigh ther öfwer beswåret / angifwa sigh hoos Landzhöffdingen
eller Stättollaren/ och han wari sedan plichtig at skaffa ther på böter
effter som Lagh förmå/ och Rijkzens Reccesser inneholle och förmåle.

Til thet Tionde / Så beswåre sigh och the aff Almoghen som
göres fullmächte til Rijkz dagar / at en pare dragha sigh vndan til at
vthgifwa Herredagz penningar/ särdeles the ther förlänte/ och Befålee
sampt gemene Kriuzfolck tildelte äre / Therföre/ såsom thetta är obil-
ligt/ Så stadge wij här medh/ at ingen förlänings eller tildelnings bon-
de/ skal hafwa mache sigh therföre at endskylla/ vthan åfwen så wål som
then ther oförlänt är / vthan afflorening vthläggia sine Herredagz
Penningar/ effter som sådana reser/ them så wål som the andra angår.

Til

Til thet Elloffte/ Veflaghe sigb och en part aff Allmogen/ At när
 vchstriffninger tilstunde/ tå tage thetas Drenger flychten vp i Bergz-
 laghen och til Factorien, och förholle sigb vndan så länge vchstriffning-
 gen vppstår/ komme sedan igen och gå på sin egen hand. Hvarföre
 förbiudhe wij så wål Factorer som Bergzmån/ at the widh wår onåde
 icke taghe emoot sådane Löper/ vthan når sådane ankomme/ förwijsa
 them tilbaker igen/ tiff hädan the komne äre : Hwarvthöfwer wåre
 Stadthollare och Befalningzmån opseende hafwa skole/ Och thet när
 gon vnderstår sigb at förswara någon sådan Dreng/ then samme skole
 the tilböriligen nåpså låta.

Wij biudhe förhenstull här medh alle och hwar och en i synners
 heet/ som thetta angående är/ at the sigb regulere och rättte effter them
 ne wår förklaring/ så kåre hwarion och enom är at vndwiske wår

Ronungzlige hembd/ wrede och onåde. Datum på wårt

Slott Stockholm then 24. Decembris,

Åhr 1627.

Gustavus Adolphus.

